

LİSANS MEZUNLARININ FUTBOL ALGI VE TARAFTARLIK DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI

RESEARCHING THE FOOTBALL PERCEPTION AND FANCY LEVELS OF UNDERGRADUATE GRADUATES

Prof.Dr. M. Fatih KARAHÜSEYİNOĞLU

Firat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Elazığ/Türkiye
ORCID ID: 0000-0001-9554-9263

Doç.Dr. Oğuzhan ALTUNGÜL

Firat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Elazığ/Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-2572-7324

Mesut BULUT

Firat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Elazığ/Türkiye
ORCID ID: 0000-0003-0789-0969

Didem YAVUZ SÖYLER

Firat Üniversitesi Rektörlüğü Elazığ/Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-9625-996X

Cite As Karahüseyinoğlu, M.F.; Altungül, O., Bulut, M. & Yavuz Söyler, D. (2021). "Lisans Mezunlarının Futbol Algı Ve Taraftarlık Düzeylerinin Araştırılması", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:32; pp:2018-2025

ÖZET

Çalışma Elazığ ilinde lisans mezunlarının futbol algı ve taraftarlık düzeylerinin araştırılması amacını taşımaktadır. Çalışmanın evrenini lisans mezunu bireyler oluştururken, örnekleme ise Elazığ ile sınırlı olmak koşuluyla rastgele seçilen 217 lisans mezunu birey oluşturmuştur.

Çalışmaya katılan lisans mezunlarının futbol algı ve taraftarlık düzeylerinin araştırılmasını amacıyla kişisel bilgi formu ve "Futbol Fanatiklik Düzeyi Ölçeği" kullanılmış olup, istatistiki program sayesinde oluşturulan frekans, yüzde, ikili gruplar için t testi, çoklu gruplar için tek yönlü varyans analizi (Anova), ayrıca gruplar arası farklılıkların belirlenmesinde ise TUKEY testinden yararlanılmıştır.

Lisans mezunu bireylerin yarısından fazlası (% 67,7) kadın, büyük çoğunluğu (% 78,3) lisanslı sporcu değildir. Spor programları izleme oranının (% 24,4) diğer programları izlemeye oranla daha düşük olduğu gözlenmiştir. Katılımcılar F.B. (%34,1), G.S. (%27,6), B.J.K. (% 21,2) ve Diğer (%17,1) Spor Kulüplerinin takım taraftarı olduklarını belirtmişlerdir. Taraftarlık düzeyleri irdelendiğinde katılımcıların yarıya yakını da (% 45,2) "takım taraftarı", (%29,5) "Fanatik", (% 25,3) "Futbol Sever" düzeyinde kendilerini takımla ilişkilendirmişlerdir.

Futbol Fanatiklik Ölçeğinden alınan toplam ortalama değerler dikkate alındığında; cinsiyet, lisanslı spora katılım, TV programı izleme ve taraftarı oldukları takımlar açısından yapılan istatistiki değerlendirmeye göre değişkenler arasında anlamlı ilişki olduğu gözlenmiştir. Anlamlı ilişki bulunan gruplar arasında yapılan ayrıştırmada farklı toplam ortalama puan alınmasına rağmen Futbol Fanatiklik Ölçeğinden alınan değerlere göre tüm grup ortalamalarının "Futbol Sever" aralığında olduğu belirlenmiştir.

Lisans mezunu bireyler kendilerini, "Takım Taraftarı" olarak tanımlasalar da, Futbol Fanatiklik ölçeğinden $\bar{x}=37,64$ ortalama değer ile "Futbol Sever" lik skalası içerisinde yer almışlardır.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Taraftar, Fanatik, Futbol Sever

ABSTRACT

The aim of the study is to investigate the football perception and supporter levels of undergraduate graduates in the province of Elazig. While the population of the study consisted of undergraduate graduates, the sample consisted of 217 bachelor's degree randomly selected on the condition that it was limited to Elazig.

Personal information form and "Football Fanaticism Level Scale" were used in order to investigate the football perception and supporter levels of undergraduate graduates who participated in the study. Frequency, percentage, t-test for binary groups, one-way analysis of variance (Anova) for multiple groups, also Tukey test was used to determine the differences between groups.

More than half (67.7%) of the individuals with a bachelor's degree are women, the vast majority (78.3%) are not licensed athletes. It has been observed that the rate of watching sports programs (24.4%) is lower than watching other programs. Participants F.B. (34.1%), G.S. (27.6%), B.J.K. (21.2%) and Other (17.1%) Sports Clubs stated that they are team supporters. When the level of support is examined, nearly half of the participants (45.2%) associated themselves with the team at the level of "team supporter", (29.5%) "Fanatic", (25.3%) "Football lover".

Considering the total average values taken from the Football Fanaticism Scale; According to the statistical evaluation made in terms of gender, participation in licensed sports, watching TV programs and the teams they support, it was observed that there was a significant relationship between the variables. Although different total average scores were obtained in the separation between the groups with a significant relationship, it was determined that all group averages were in the "Football Lover" range according to the values obtained from the Football Fanaticism Scale.

Even though the individuals with a bachelor's define themselves as "Team Supporters", they were included in the "Football Lover" scale with an average value of $\bar{x}=37.64$ from the Football Fanaticism scale.

Key Words: Football, Fan, Fanatic, Football Lover

1. GİRİŞ

Spor, cinsiyet ayrımı yapmadan tüm meslek gruplarından insanları bir araya getiren ve kaynaştıran önemli bir sosyal bütünleşme aracıdır. Aslında izleyiciler maçlara rahatlamak, dinlenmek, kafalarını boşaltmak ve tatmin olmak için giderken dolaylı olarak da takımların ekonomik olarak varlıklarını sürdürmelerine katkıda bulunurlar (Erdoğan, 2008). Spor, yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olarak birey ile toplumu yakından etkileyen ve sosyolojik yapıyı şekillendiren önemli bir faaliyet alanı ve bilim dalı olmuştur. Spor faaliyetleri zaman içinde insanların sosyal ve bireysel gelişimlerine katkı sağlayan takım ruhu, dayanışma, hoşgörü gibi önemli ve ortak değerlerin oluşmasını sağlamıştır. Spor alanında yapılmakta olan uygulamalar günümüz yaşam tarzından kaynaklanmakta olan hastalıklara karşı mücadelede büyük önem arz etmektedir (Balcı, 2018). Günümüzde; internet, yazılı ve görsel medya gibi kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler, geniş halk yığınlarının spora olan ilgisini daha da arttırmış böylece spor bazı beden hareketleri ve basit bir yarışma olayı olmaktan çıkıp, kitleleri peşinden sürükleyen bir heyecan ve seyir aracı olmuştur (Gençay, 2004).

Takım tutmak, ilgi duyulan, sevilen bir kulübün yandaşı olmak, onun başarılarını istemektir. Bir takıma sempati duyan bir taraftarın başarılı sonuçlara sevinmesi, başarısızlık durumunda ise makul bir üzüntü hissetmesi doğal ve kabul edilebilir bir durumdur. Ancak ortaya çıkan bu üzüntü ve sevinçlerin abartılması, duyguların uç noktalarda yaşanmaya başlanması fanatizme işaretler. Ortaya çıkan bu fanatizm, spordan keyif alınmasını güçleştirip, izleyenlere stres, gerilim, öfke duyguları yüklemektedir. Spordan beklenen faydayı en üst düzeye çıkarmak için fanatizm olgusu ile mücadele etmek gerekmektedir (Morkoç, 2017, Mirzeoğlu, 2007).

Spor dalları içerisinde çok önemli bir yere sahip olan futbol, dünya genelinde çok büyük bir kitleye hitap ederek, spor endüstrisinin oluşumuna sebep olmuştur. Spor endüstrisinin gösteri alanları haline gelen stadyumları da yüzbinlerce futbol severi bir araya getirerek toplum psikolojisinin ortaya çıkmasına öncülük etmiştir Üstünel, (2015). İngilizce (foot) ve (ball) kelimelerinin birleşmesinden meydana gelen (football) ve “ayak topu” olarak adlandırılan futbol, fiziksel, ruhsal veya zihinsel özelliklerin, yaratıcı zekâ, kabiliyet veya şans faktörünün rol oynadığı, uluslararası kurallarla sınırları çizilmiş bir etkinlik olarak tanımlanabilir (Apaydın, 2000) Futbol spor dalları içerisinde diğer branşlarla kıyaslanmayacak kadar etkili bir hale gelmiştir. Futbol geçmişten bugüne üzerine en fazla konuşulan, medya araçları ve birçok farklı yöntemlerle milyarların takibi haline gelen gözde bir olguya dönmüştür. Gerginlik ve mutluluk kavramlarının en yoğun yaşandığı alan olan futbol, bugünlerde salt oyun olmaktan çıkarak yerel, ulusal ve evrensel gerçekliğe ulaşmıştır (Eker, 2010).

Seyirci oyun, gösteri veya sportif faaliyetleri bu faaliyetlerin meydana geldiği yerde bizzat bakarak gören kişi veya kişilere denilmektedir. Futbol seyircisi, on bir kişiden oluşan iki takım arasında yapılan yarışma amaçlı bir karşılaşmayı izleyenlere denilmektedir. Futbol seyircisinin bir başka tanımı ise, istekleri benzerlik gösteren ve bir spor yarışmasında benzer tepkileri ve davranışları sergileyen daha önceden organize edilmemiş olan insanlardan oluşan gruplardır. Sporda tüketici olarak kabul edilen seyirci; spor müsabakalarını izleyen, daha önceden organizesi yapılmamış spor karşılaşmalarının yapıldığı yere katılarak, olayı gören ve buna bazı tepkiler gösteren kişi olarak adlandırılmıştır (Çağlayan, 2004; Ögüt E, (2010). Seyirci ve taraftar genelde birbiriyle aynı kavramlar olarak görülse de, bir sporcuya veya bir takıma ilgi duyan, onları takip eden bireylere taraftar; bir sportif faaliyeti o anda takip eden veya dinleyenlere ise seyirci denir ve bu iki kavramın birbirilerinden farklı kavramlar olduğu söylenmiştir (Wann,1995).

Taraftarlık, spor dünyasının her alanında varlığını sürdürdüğü gibi, futbol alanında çok daha büyük bir yere sahip olmuştur. Her takımda taraftar desteği mutlak bir önem sahiptir ve bu önem oyuncular ve takım yöneticileri tarafından her fırsatta dile getirilir (Hunt ve ark. 1999). Futbol endüstrisinin en önemli destekleyici faktörü de bu taraftarlık olgusu olmuştur. Taraftarlık, temel itibarıyla takıma gönül veren kişilerin katılımı ile gerçekleştirilen bir kent ritüelidir (Eker, 2010). Takımına bağlı olan, onu ya da sporcularını takip eden, onlara olumlu duygular besleyen, onları destekleyen ve futbolla ilgili arzularını bu şekilde karşılayan kişiye taraftar denilmektedir (Arslanoğlu, 2005).

Özellikle müsabaka esnasında seyredenlerden bazıları heyecanlanır, yerinde duramaz; bazıları ise sadece oyunun kalitesine odaklanır, seyir zevkinin keyfini çıkarır. Oyunun kurallarını bilerek/bilmeden takip edenler, zaman zaman hakem kararlarını ya da oyuncu hareketlerini eleştirir; kimisi ise skor odaklı olduğu için sadece gol anlarına yoğunlaşır. Seyircilik taraftarlığın başlangıç evresi gibidir. Ne galibiyetten duyulan sevinç ve coşku, ne de mağlubiyetle gelen hüznün çok abartılı değildir. Oysa taraftar için, galibiyetin de mağlubiyetin de yarattığı duygusal çok daha yoğundur. Taraftar, takımı yenilmişse kendini sahada mücadele etmiş, zafer kazanmış gibi hisseder ya da kendi oynamış da kaybetmiş gibi hüzünlenir. Yani

tarafının takımı ile olan bağı seyirciye göre çok daha güçlüdür. Taraftar, desteklediği takımı sadece spor müsabakalarında değil, günlük hayatın her anında referans gösterirken, seyirci genelde ilgisini müsabaka zamanları dışında göstermeden müsabaka sonrasında unutan topluluk olarak tanımlanmaktadır (Dikici 2008).

Fanatik, desteklediği takımın taraftarı olmak kimliğinin önemli bir parçası olan, takımını ailesi, işi kadar önemli gören taraftarlardır (Hunt ve ark. 1999). Fan, kelimesinin sözlük anlamı hayranlığı ifade ederken fanatik kelimesinin anlamı ise, aşırı düşkün veya aşırı meraklı bir kimseye ya da bir şeye aşırı derecede coşku ve tutkuyla bağlanmış, desteklediği takıma her ne olursa olsun bağlanmış olan ve takımının kazanmasını her şeyden üstün gören bunun için her yolu meşru gören kişiyi ifade eder. Fanatizm olgusu ise bir kimseye, bir gruba ya da takıma aşırı düşkünlüğü ve tutku ile bağlı olma durumunun varlığını ifade etmek için kullanılır. Fanatik düzeyinde takım destekleyen bireyler bir yarışma içinde mücadele eden taraflardan birine aşırı bağlılık göstermekte olup sabit fikirle davranan takımına aşırı düşkün olan kimseler şeklinde nitelendirilirler. Futbol fanatikliğinin olumlu ve olumsuz yanları vardır. Fanatiklik, bir yandan bir takımı “ölesiye sevmek” ve ona çok sıkı bağlı olmak, şeklinde toplumsal bir onayı alan bir biçimde ifade edilirken, diğer taraftan şiddeti de içeren “aşırı” davranışları, toplum tarafından kabul edilemeyen unsurları da içinde barındırmaktadır (Baş, 2008).

Fanatizm ise, siyaset ve spor da dahil pek alanda kendini gösteren davranış biçimidir. Fanatizm kelimesinin Latince de anlamı (tapınak ya da kutsal yer) fanum’dur. Fanaticus, kendini tamamen ve aşırı bir şekilde tapınağa adanmış bireyleri anlatan bir kelimedir. Fanatik sözcüğünün İngilizce anlamı, dinsel çılgın, hayalci ve mantıksız tutkuları olan birey anlamına gelmektedir (Fanatic, 2018). Arapça da ise fanatizme karşılık gelen kelimenin anlamı taassuptur, isâbe ve asabe ile aynı kökten gelen sözcüğün kökünde asılmak, kuşatmak, bağlanmak anlamları vardır (Karaman, 2018).

Türkçe’de bağınaz terimi ile aynı anlama gelen fanatik; bir düşünce ve inanişâ aşırı derecede bağlı kalıp, bu düşünce ve inaniştan başkasını reddeden mutaassıp anlamında kullanılır Fanatizm, (2018). Fanatizm, bir adanmışlık veya bir bağlanma biçimi olduğu yukarıda verilen tanımlardan da anlaşılmaktadır. Fanatiklik, sözcüğü çok çeşitli açıklamalarla aktarılmaktadır. Bu sebeple futbol fanatiklerine olumlu ve olumsuz anlamlar yüklenebilmektedir. Fanatiklik, bir yönden bir takımı ölümüne sevmeyi ona koşulsuz şartsız bağlı olmayı kabul görürken, öteki yönden de şiddeti içinde barındıran aşırı davranışları kabul edilemez bir çerçevede anlatmaktadır (Kazan, 2009).

Futbolun bu kadar etkili olmasının başlıca nedenlerinden biri takip eden izleyicilerin fazlalığındandır. Spor seyircileri denince en çok akla gelen kitle futbol seyircileridir. Taraftar, fanatik, holigan sözcükleri futbol ile bir bütün haline gelmiş durumdadır (Appelbaum ve ark. 2012).Yalnızca seyir etmekten zevk alan ve bu zevki yerine getiren sporseverleri, takımın galibiyetinde sevinen yenildiğinde üzülen takım taraftarı ile aynı kategoriye koymak doğru bir yaklaşım olmayacaktır (Ünsal, 2005).

2. MATERYAL ve YÖNTEM

Çalışmamız 2021 yılında Elazığ lisans mezunlarının futbol algı ve taraftarlık düzeylerinin araştırılması amacıyla yapılmaktadır. Çalışmanın evrenini lisans mezunu bireyler oluştururken, örneklemini ise Elazığ ilinde lisans mezunu 217 birey üzerinden rastgele örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan katılımcıların demografik bilgilerini belirlemek amacı ile kişisel bilgi formu ve Taşmektepligil ve arkadaşları tarafından hazırlanan “futbol taraftarı fanatiklik ölçeği” anket formu kullanılmıştır. Anket formunda futbol taraftarı fanatikliğine yönelik 13 ifade bulunmaktadır.

Ölçek ifadelerine katılım (1) kesinlikle katılıyorum, (2) katılıyorum, (3) katılmıyorum, (4) hiç katılmıyorum biçiminde dört seçenekli olarak belirlenmiştir. Buna göre, fanatiklik ölçek kriterlerine göre anket uygulanan seyircilerin 13 soru üzerinden almış olduğu toplam puan 13-21 arasındaysa “fanatik”, 22-30 aralığında “takım taraftarı”, 31-52 aralığında ise “futbolsever” olarak adlandırılmıştır.

Katılımcıların yüzde ve frekans dağılımlarını belirlemek için betimsel istatistik yönetimi kullanılmıştır. SPSS programı sayesinde oluşturulan frekans, yüzde, ikili gruplar için t testi, çoklu gruplar için tek yönlü varyans analizi (Anova), ayrıca gruplar arası farklılıkların belirlenmesinde ise TUKEY testinden yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1. Lisans Mezunlarının Futbol Algı Ve Taraftarlık Düzeyleri Bağımsız Değişkenler Tablosu

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Erkek	70	32.3
	Kadın	147	67.7
Lisanslı Spor Yaptınız mı	Evet	47	21.7
	Hayır	170	78.3
Televizyon Programları	Spor Kanalları	53	24.4
	Diğer Kanallar	164	75.6
	BJK	46	21.2
Taraftarı Olduğunuz Takım	GS	60	27.6
	FB	74	34.1
	Diğer	37	17.1
	Fanatik	64	29.5
Sizi Tanımlar	Takım Taraftar	98	45.2
	Futbol sever	55	25.3

Lisans mezunu bireylerin yarısından fazlası (% 67,7) kadın, büyük çoğunluğu (% 78,3) lisansı olmayanlar, televizyon programları izleme durumlarına bakıldığında diğer kanalları izleyenlerin %75,6 oranında olduğu, taraftarı olduğu takım durumunda katılımcılardan FB spor kulübünü tutanların diğer takımları tutanlara oranla daha fazla olduğu, katılımcıların yarısına yakını da takım taraftarı olarak görülmüştür.

Tablo 2. Lisans Mezunlarının Futbol Algı Ve Taraftarlık Düzeyleri Ortalama Puan Tablosu

Taraftar Fanatiklik	N	Min.	Mak.	\bar{x}	Ss
Genel Toplam	217	13,00	52,00	37,68	9,43

Lisans mezunu bireylerin futbol taraftarı fanatiklik ölçek toplam puanları 13-21 arasındaysa “fanatik”, 22-30 aralığında ise “takım taraftarı”, 31-52 aralığında ise “futbolsever” olarak adlandırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ankete katılan bireylerin toplam puan ortalamaları sonucunda ($\bar{x}=37,68$) futbol sever olarak tanımlanmıştır.

Tablo 3: Cinsiyet Durumuna Göre Lisans Mezunlarının Futbol Algı Ve Taraftarlık Düzeyleri T- testi

Taraftar Fanatiklik	Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	Sd	t	p
Toplam Puan	Erkek	70	33,62	8,13	215	4,54	0,00
	Kadın	147	39,56	10,59			

Lisans mezunu bireylerin cinsiyetlerine göre ortalama puanları dikkate alındığında kadınların puan ortalamasının ($\bar{x}=39,56$) erkeklerle ($\bar{x}=33,62$) oranla daha yüksek olduğu, aradaki farklılığın yapılan t-testi analizine göre [$t=4,54$, $p<0,05$] istatistiki açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir. Buna göre kadın ve erkeklerin futbol taraftarı fanatiklik ölçeği skalasına göre futbol sever aralığında oldukları belirlenmiştir.

Tablo 4: Lisanslı Spor Yapma Durumuna Göre Lisans Mezunlarının Futbol Algı Ve Taraftarlık Düzeyleri T- testi

Taraftar Fanatiklik	Lisanslı Spor	N	\bar{x}	ss	Sd	t	p
Toplam Puan	Evet	47	35,14	10,94	215	2,07	0,03
	Hayır	170	38,34	8,83			

Lisans mezunu bireylerin lisanslı spor yapma durumuna göre ortalama puanları dikkate alındığında hayır diyenlerin puan ortalamasının ($\bar{x}=38,34$) evet diyenlere ($\bar{x}=35,14$) oranla daha yüksek olduğu, aradaki farklılığın yapılan t-testi analizine göre [$t=4,54$, $p<0,05$] istatistiki açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir. Buna göre evet diyenler ve hayır diyenler futbol taraftarı fanatiklik ölçeği skalasına göre futbol sever aralığında oldukları belirlenmiştir.

Tablo 5. TV İzleme Duruma Göre Lisans Mezunlarının Futbol Algı Ve Taraftarlık Düzeyleri T- testi

Taraftar Fanatiklik	TV Programları	N	\bar{x}	ss	Sd	t	p
Toplam Puan	Spor Kanalları	53	33,24	10,09	215	-4,06	0,00
	Diğer Kanallar	164	39,07	8,72			

Lisans mezunu bireylerin TV İzleme Duruma Göre ortalama puanları dikkate alındığında diğer kanalları izleyenlerin puan ortalamasının ($\bar{x}=39,07$) spor kanallarını izleyenlere ($\bar{x}=33,24$) oranla daha yüksek olduğu, aradaki farklılığın yapılan t-testi analizine göre [$t=4,54$, $p<0,05$] istatistiki açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir. Buna göre spor kanalları izleyenler ve diğer kanalları izleyenler futbol taraftarı fanatiklik ölçeği skalasına göre futbol sever aralığında oldukları belirlenmiştir.

Tablo 6. Takım Taraftarı Duruma Göre Lisans Mezunlarının Futbol Algı Ve Taraftarlık Düzeyleri Anova Testi

Tukey	Taraftarı Olduğunuz Takım	N	\bar{x}	ss	f	p	Farklar	Takımlar	O. Fark	p
Genel Toplam	BJK	46	35,47	10,75	3,67	,01	Genel Toplam	BJK Diğer	-6,44*	,01
	GS	60	36,75	9,76				GS Diğer	-5,16*	,04
	FB	74	37,59	7,91				Diğer BJK	6,44*	,01
	Diğer	37	41,91	8,71				GS	5,16*	,04
	Top.	217	37,64	9,39						

Lisans mezunu öğrencilerin takım taraftarı duruma göre ortalama puanları dikkate alındığında diğer takımları tutanların puan ortalamasının ($\bar{x}=41,91$), FB ($x=37,59$), GS ($\bar{x}=36,75$) ve BJK ($\bar{x}=35,47$) takımlarını tutanlara oranla daha yüksek olduğu, aradaki farklılığın yapılan Anova testi analizine göre [$f=3,67$, $p<0,05$] istatistiki açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir. Çoklu karşılaştırmalarda diğer takımı tutanlar ile BJK, GS arasında istatistiki yönden anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Buna göre BJK, GS, FB, diğer takımları tutanlar futbol taraftarı fanatiklik ölçeği skalasına göre futbol sever aralığında oldukları belirlenmiştir.

Tablo 7. Sizi Tanımlar Duruma Göre Lisans Mezunlarının Futbol Algı Ve Taraftarlık Düzeyleri Anova Testi

Tukey	Sizi Tanımlar	N	\bar{x}	ss	f	p	Farklar	Takımlar	O. Fark	p	
Genel Toplam	Fanatik	64	33,81	9,88	8,99	,00	Genel Toplam	Fanatik	Takım Taraftarı	-6,16*	,00
	Takım Taraftarı	98	39,97	8,08				Futbol Sever	-4,15*	,03	
	Futbol Sever	55	37,96	9,72				Takım Taraftarı	Fanatik	6,16*	,00
	Toplam	217	37,64	9,39				Futbol Sever	Fanatik	4,15*	,03

Lisans mezunu bireylerin sizi tanımlar duruma göre ortalama puanları dikkate alındığında kendini takım taraftarı olarak görenlerin puan ortalamasının ($\bar{x}=39,97$), futbol sever ($\bar{x}=37,96$), fanatik ($\bar{x}=33,81$) olarak görenlere oranla daha yüksek olduğu, aradaki farklılığın yapılan Anova testi analizine göre [$f=8,99$, $p<0,05$] istatistiki açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir. Çoklu karşılaştırmalarda kendini fanatik olarak tanımlayanlar ile kendini takım taraftarı ve futbol sever olarak tanımlayanlar arasında istatistiki yönden anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Buna göre katılımcılar kendilerini fanatik, takım taraftarı ve futbol sever olarak adlandırmış olsalar bile “Futbol Fanatiklik Ölçeği” analizinden alınan toplam puan ortalaması skalasına göre futbol sever aralığında oldukları belirlenmiştir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Lisans mezunu bireylerin yarısından fazlası (% 67,7) kadın, büyük çoğunluğu (% 78,3) lisansı olmayanlar, televizyon programları izleme durumlarına bakıldığında diğer kanalları izleyenlerin %75,6 oranında olduğu, taraftarı olduğu takım durumunda katılımcılardan FB spor kulübünü tutanların diğer takımları tutanlara oranla daha fazla olduğu, katılımcıların yarısına yakını da takım taraftarı olarak görülmüştür (tablo 1).

Lisans mezunu bireylerin futbol taraftarı fanatiklik ölçek toplam puanları 13-21 arasındaysa “fanatik”, 22-30 aralığında ise “takım taraftarı”, 31-52 aralığında ise “futbolsever” olarak adlandırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ankete katılan bireylerin toplam puan ortalamaları sonucunda ($\bar{x}=37,68$) futbol sever olarak tanımlanmıştır (tablo:2). Literatürde çalışmamızla benzerlik gösteren çalışmalara rastlanmadığından alan yazımına katkı sunacağı düşünülmektedir.

Lisans mezunu bireylerin cinsiyetlerine göre ortalama puanları dikkate alındığında kadınların puan ortalamasının ($\bar{x}=39,56$) erkeklere ($\bar{x}=33,62$) oranla daha yüksek olduğu, aradaki farklılığın yapılan t-testi analizine göre [$t=4,54$, $p<0,05$] istatistiki açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir. Buna göre kadınlar ve erkekler arasında istatistiki yönden anlamlı bir farklılık görülmüş ve kadınların puan ortalamalarının erkeklere oranla daha fazla olduğu görülmüş olsa da ortalama puanlarına bakıldığında hem kadınların hem de erkeklerin puan ortalamasının futbol sever skalasında olduğu görülmektedir (tablo:3). Bizim çalışmamızlar benzerlik gösteren çalışmalara bakacak olursak Yıldız ve Açık’ın (2018) yapmış olduğu lise öğrencilerinin futbol fanatiklik düzeylerinin incelenmesi adlı çalışmada cinsiyet değişkenine göre taraftarlık tutumları toplam skor boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. “Futbol Taraftarı Fanatikliği: Üniversite Öğrencileri Örneği” isimli çalışmada cinsiyet değişkeni sonucuna bakıldığında, kadın ve erkek öğrenciler arasında futbol taraftarı fanatikliği genel toplamında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu bulgu, cinsiyet değişkeninin futbol taraftarı fanatikliği üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu göstermektedir. Anlamlı farklılığın erkek öğrenciler lehine oluşmasında erkeklerin futbol branşına olan ilgilerinin kadınlara oranla daha yoğun olduğunu göstermektedir Tanyeri (2019). Konyaspor taraftarlarının, futbol taraftarı fanatiklik ölçeği cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir Yapılan analizde erkek taraftarların kadın taraftarlara göre, puan ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, kadınların futbola olan ilgisinin düşük düzeyde olduğu yönünde yorumlanabilir Durgutluoğlu (2020). Bizim çalışmamızla örtüşmeyen çalışmalara baktığımızda; Bireylerin

futbol takip düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada erkekler ile kadınlar arasında seyircilik, taraftarlık, fanatizm sıralaması ile azalarak, cinsiyet üzerine anlamlı bir farklılık bulunamamıştır Karahüseyinoğlu ve Ark. (2015). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin fanatizm düzeyinin araştırılması (gazi üniversitesi örneği) üzerine yaptığı çalışmada fanatizm düzeyleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Alsarraf, 2020).

Lisans mezunu bireylerin lisanslı spor yapma durumuna göre ortalama puanları dikkate alındığında hayır diyenlerin puan ortalamasının ($\bar{x}=38,34$) evet diyenlere ($\bar{x}=35,14$) oranla daha yüksek olduğu, aradaki farklılığın yapılan t-testi analizine göre [$t=4,54$, $p<0,05$] istatistiksel açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir. Buna göre evet diyenler ve hayır diyenler futbol taraftarı fanatizm ölçeği skalasına göre futbol sever aralığında oldukları belirlenmiştir (tablo:4). Bizim çalışmamıza benzer bir çalışma olan futbol taraftarlarının takımlarıyla özdeşleşme düzeyleri ile takımlarına yönelik merak düzeyleri arasındaki ilişki: samsunspor taraftarları örneği adlı çalışmada lisanslı spor yapanlar ve lisanslı olmayanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir Kılıç (2020). Literatürde çalışmamızla benzerlik gösteren fazla çalışmalar bulunamadığından alan yazımına katkı sunacağı düşünülmektedir.

Lisans mezunu bireylerin TV İzleme Duruma Göre ortalama puanları dikkate alındığında diğer kanalları izleyenlerin puan ortalamasının ($\bar{x}=39,07$) spor kanallarını izleyenlere ($\bar{x}=33,24$) oranla daha yüksek olduğu, aradaki farklılığın yapılan t-testi analizine göre [$t=4,54$, $p<0,05$] istatistiksel açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir. Buna göre spor kanalları izleyenler ve diğer kanalları izleyenler futbol taraftarı fanatizm ölçeği skalasına göre futbol sever aralığında oldukları belirlenmiştir (tablo:4). Tutuklu ve hükümlülerin futbol takip düzeyleri üzerine yapılan çalışma da seyirci, taraftar ve fanatik olarak kendini tanımlayan bireylerin daha çok spor/maç programlarını izlediğini ve yapılan analiz sonucunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür Karahüseyinoğlu ve Ark. (2016). Bireylerin taraftarlık durumlarında spor medya araçları tarafından yapılan spor programlarının etkisinin fazla olduğunu belirtmiştir. Seyirci, taraftar veya fanatik olanların spor programlarını daha fazla tercih etmelerinin normal sayılabilecek bir sonuç olarak görülmelidir Şentürk, (2007). Lisansüstü öğrencilerine yönelik yapılan çalışmanın sonucunda kendilerini seyirci ve taraftar diye tabir eden kişilerin fanatik olduğunu söyleyen bireylere göre spor/maç üzerine yapılan programları daha fazla tercih ettikleri saptanmıştır (Karahüseyinoğlu ve Ark. 2015).

Lisans mezunu bireylerin takım taraftarı duruma göre ortalama puanları dikkate alındığında diğer takımları tutanların puan ortalamasının ($\bar{x}=41,91$), FB ($\bar{x}=37,59$), GS ($\bar{x}=36,75$) ve BJK ($\bar{x}=35,47$) takımlarını tutanlara oranla daha yüksek olduğu, aradaki farklılığın yapılan Anova testi analizine göre [$f=3,67$, $p<0,05$] istatistiksel açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir. Çoklu karşılaştırmalarda diğer takımı tutanlar ile BJK, GS arasında istatistiksel yönden anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Buna göre BJK, GS, FB, diğer takımları tutanlar futbol taraftarı fanatizm ölçeği skalasına göre futbol sever aralığında oldukları belirlenmiştir (tablo:6). Bizim çalışmamızla örtüşen çalışmalara baktığımızda; Lise öğrencilerinin futbol fanatizm düzeylerinin incelenmesi adlı çalışmada araştırma grubunun tuttuğu takım değişkenine göre taraftarlık tutumları arasında toplam skorlarında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir (Yıldız, 2018). Araştırma grubunun tuttuğu takım değişkenine göre taraftarlık tutumları arasında toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir (Kurak, 2020). Bizim yaptığımız çalışmayla örtüşmeyen çalışmalara baktığımız da; “Futbol Taraftarı Fanatizmi: Üniversite Öğrencileri Örneği” isimli çalışmada öğrencilerin tuttuğu takım değişkeni incelenmiş ve farklı takım taraftarı olan öğrenciler arasında futbol taraftarı fanatizmi bakımından herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Bu bulgu, tutulan takım değişkeninin futbol taraftarı fanatizmi üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını göstermektedir (Tanyeri, 2019).

Lisans mezunu bireylerin sizi tanımlar duruma göre ortalama puanları dikkate alındığında kendini takım taraftarı olarak görenlerin puan ortalamasının ($\bar{x}=39,97$), futbol sever ($\bar{x}=37,96$), fanatik ($\bar{x}=33,81$) olarak görenlere oranla daha yüksek olduğu, aradaki farklılığın yapılan Anova testi analizine göre [$f=8,99$, $p<0,05$] istatistiksel açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir. Çoklu karşılaştırmalarda kendini fanatik olarak tanımlayanlar ile kendini takım taraftarı ve futbol sever olarak tanımlayanlar arasında istatistiksel yönden anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Buna göre katılımcılar kendilerini fanatik, takım taraftarı ve futbol sever olarak adlandırmış olsalar bile “Futbol Fanatizm Ölçeği” analizinden alınan toplam puan ortalaması skalasına göre futbol sever aralığında oldukları belirlenmiştir (Tablo:7). Literatürde çalışmamızla benzerlik gösteren çalışmalara rastlanmadığından alan yazımına katkı sunacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Alsarraf A.S.N. (2020). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Fanatiklik Düzeyinin Araştırılması: Gazi Üniversitesi Örneği; Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Arslandoğlu, K. (2005). Futbolun Psikiyatrisi, İthaki Yayınları, İstanbul.
- Apaydın A. (2000). Futbola Giriş. Bursa: Akmat Akınoğlu Matbaacılık.
- Appelbaum L. G; Cain M. S., Darling E. F., Stanton S. J., Nguyen M. T. & Mitroff S. R, (2012). What is the identity of a sports spectator? 52 (3): 422-427.
- Balcı, V. & Gök, Y. & Akoğlu, H. E. (2018). Türkiye'nin ulusal gençlik ve spor politikalarının, sürdürülebilirliğin sosyal boyutuyla incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 9-22.
- Baş, M. (2008). *Futbolda taraftar ve takım özdeşleşmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bayram A. (2011). Futbol Seyircilerinin Taraftarlık ve Şiddet İfadelerine Yaklaşımlarının İncelenmesi; Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çağlayan, H.S. & Fişekçioğlu, İ.B. (2004). Futbol Seyircisini Şiddete Yönelten Faktörler. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi:12,ss:127-142 http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/DERG%C4%B012 F.pdf (10.01.2014 tarihinde erişildi).
- Demirel M. & Ark. (2007). Farklı Üniversitelerdeki Spor Taraftarlarının Takımları İle Özdeşleşme Düzeyleri Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt1, Sayı2.
- Dikici S. (2008). Master's Thesis, Kocaeli University, Institute of Social Sciences, Turkey.
- Durgutluoğlu M. Futbol Taraftarlarının Fanatiklik Düzeyleri İle Psikolojik Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi
- Eker G. Ö. (2010). Irresistible Charming of the Football, Portrait of Fascinated Supporter, Fanaticism and Besiktas. *Milli Folklor Dergisi*, 22 (85):
- Erdoğan, İ. (2008). Futbol ve futbolu inceleme üzerine. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi. 26: 1-58
- Fanatic.(t.y.). (2018). Oxford online dictionaries, Erişim Adresi: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/fanatic>.
- Fanatizm. (t.y.). (2018). Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük içinde. ErişimAdresi:http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b4dbff418d015.62595902.
- Gençay, S. & Karaküçük, S. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Spor Taraftarlığıyla İlgili Bir Araştırma.Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. Cilt: XI, S:4, Ankara, s.11-22.
- Güllü M & Güçlü M. (2006). Ortaöğretim öğrencilerinin taraftarı oldukları spor takımları ile özdeşleşmelerinin incelenmesi. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla, Özet Kitabı; s: 686-689.
- Günay N. & Tiryaki Ş. (2003). Spor taraftarı özdeşleşme ölçeğinin (stöö) geçerlik ve güvenilirlik çalışması *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. of Spor! Sciences*, 14 (1), 14-26.
- Hunt K.A.; Bristol T. & Bashow R. E. (1999). A Conceptual Approach to Classifying Sports Fan, *Journal of Services Marketing*, Cilt: 13 (6), ss: 439-452.
- Karahüseyinoğlu M. F. & Ark. (2015). Lisansüstü Öğrencilerin Futbol Takip Düzeyleri; Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi: Sayı: 15, , s. 370-377
- Karahüseyinoğlu M. F. & Ark. (2016). Tutuklu Ve Hükümlülerin Futbol Takip Düzeyleri; Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, Cilt:7 S: 2
- Karaman H. (2018). İslâm Tarihinde Mezheb Kavgaları. Erişim Adresi: <http://www.hayrettinkaraman.net/kitap/meseleler/0633.htm>.

- Kazan, B. (2009). Türkiye’de Futbol Fanatizm ve Şiddet, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 103 sayfa, İstanbul.
- Kılıçgil E. (1985). Sosyal Çevre-Spor İlişkileri, Bağırın Yayınevi, Ankara.
- Kılıç A. (2020). Futbol Taraftarlarının Takımlarıyla Özdeşleşme Düzeyleri İle Takımlarına Yönelik Merak Düzeyleri Arasındaki İlişki; Samsunspor Taraftarları Örneği; Ordu Üniversitesi Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Ordu
- Kurak K. (2020). Lise Öğrencilerinin Futbol Fanatiklik Düzeylerinin İncelenmesi, Germenica Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt:1, Sayı:1,
- Mirzeoglu, D., Aktağ, I., & Boşnak, M. (2007). Beden eğitimi öğretmeni, öğretmen adayı ve beden eğitimi ve spor yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarının mesleki yeterlik duygusunun karşılaştırılması" *Spor Bilimleri Dergisi*, 18(3), 109-125.
- Morkoç, D. K. (2017). Topluma hizmet uygulamaları boyutunda üniversite web Sitelerinin incelenmesi, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 256-266.
- Öğüt E.G. (2010). Futbolun Dayanılmaz Çekiciliği, Büyülenen Taraftar Portresi, Fanatizm Ve Beşiktaş. Milli Folklor, c:22, s:85, ss:173-182.
- Şentürk Ü. (2007). Popüler Bir Kültür Örneği Olarak Futbol, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi; 31(1): 25-41.
- Tanyeri L. (2019). Futbol Taraftarı Fanatikliği: Üniversite Öğrencileri Örneği Spor Eğitim Dergisi <http://dergipark.gov.tr/seder> Cilt 3, Sayı 2, 89-97
- Ünsal A. (2005). Anger of Tribune Community, İletişim Publication, Turkey.
- Üstünel R. & Alkurt Z. (2015). Futbolda Şiddet ve düzensizliğin önlenmesi için 6222 sayılı yasanın getirdiği yeni bir uygulama: elektronik bilet ve yaşanan sorunlar. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 25(2): 141-175.
- Wann, D.L. & Branscombe, N.R. (1995). Influence of Identification With a Sports Team on Objective Knowledge and Subjective Beliefs. *International Journal of Sport Psychology*, s:26, ss:551-567.
- Yıldız H. & Açak M. (2018). Lise Öğrencilerinin Futbol Fanatiklik Düzeylerinin İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 19, Sayı 3, ss. 738-748